

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Danıştay'ın İptal Kararları Üzerine Verilen)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/M.Y.-00/5 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 10-10/90-40
Karar Tarihi : 28.1.2010

10 **A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail
Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan
GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Serpil YANIK, Metin HASSU

C- ŞİKÂYET EDEN: İhsan RECEPOĞLU
Kuru Gıda Sit. S Blk. No:52 Rami/İstanbul

D- KARŞI TARAF : Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.
Atatürk Mh. Anadolu Cd. No:22 Şekerpınar
Çayırova/Kocaeli

20

E- DOSYA KONUSU : Rekabet Kurulu'nun Doğuş Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'nin (ayrıca 24.3.2004 tarihi itibariyle tasfiyesiz infisah yolu ile bu teşebbüse devredilmiş olan Doğuş Otomotiv Holding A.Ş. ve Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.'nin) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiasına yönelik olarak aldığı 5.10.2001 tarih ve 01-47/483-120 sayılı kararının iptaline ilişkin Danıştay 13. Dairesi'nin 28.2.2006 tarih ve 2005/1742 E. ve 2006/1228 K. sayılı kararının ve Rekabet Kurumu tarafından temyiz edilmesi sonucu alınan Danıştay İdari Davalar Kurulu'nun 22.10.2009 tarih ve 2006/1032 E., 2009/1865 K. sayılı kararının neticesinde ilgili dosya konusunun yeniden değerlendirilmesi.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ

Kurum kayıtlarına 2.8.2000 tarih, 3340 sayı ile intikal eden şikâyet dilekçesinde, VW marka otomobillerin ve ticari araçların Türkiye Distribütörü Doğuş Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, söz konusu araçların yeniden satış fiyatlarını belirlediği ve belirlenen fiyattan indirim yapan bayilere ceza uyguladığı belirtilerek konunun Rekabet Kurumu tarafından incelenmesi talep edilmiştir.

G- DOSYA EVRELERİ

40

Kurum kayıtlarına 2.8.2000 tarih, 3340 sayı ile giren şikâyet dilekçesi üzerine hazırlanan 2.10.2000 tarih ve D4/1/M.Y.-00/5 sayılı ilk inceleme raporu Rekabet Kurulu'nun 00-39 sayılı toplantısında görüşülmüş, 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 00-39/435-241 sayı ile karar verilmiştir.

Önaraştırma sonucunda Kurum raportörlerince düzenlenen 21.11.2000 tarih ve D4/2/MY-00/7 sayılı Önaraştırma Raporu, Kurul'un 28.11.2000 tarih ve 00-47 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 00-47/497-272 sayılı Karar ile binek otomobili ve hafif ticari araç pazarında faaliyet gösteren Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. (Doğuş Otomotiv) ile Doğuş Otomotiv Holding A.Ş. (Doğuş Otomotiv Holding) tarafından ilgili pazarda marka içi rekabeti ortadan kaldırır nitelikte yeniden satış fiyatını, yetkili satıcı

10-10/90-40

- 50 kar marjını, indirim oranlarını ve diğer satış koşullarını belirlemek ve yetkili satıcıların bölge dışı pasif satışlarını yasaklamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediği yönünde elde edilen önaraştırma bulgularının ve raportör görüşlerinin, soruşturma açılması için ciddi ve yeterli olduğu kanaatine varılarak, adı geçen teşebbüsler hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Ayrıca bu toplantıda, Doğu Otomotiv'de yapılan yerinde incelemeler esnasında VW marka otomobiller ve ticari araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarların Türkiye ithalatçısı Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş. (Genpar Otomotiv)'nin, yedek parça pazarında yeniden satış fiyatlarını belirlediği ve belirlenen fiyattan indirim yapan bayilere ceza uyguladığına yönelik olarak elde edilen bulgular nedeniyle, Genpar Otomotiv hakkında da resen önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- 60 Hazırlanan 11.12.2000 tarih ve D4/1/M.Y.-00/8 sayılı Önaraştırma Raporu Kurul'un 21.12.2000 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 00-50/532-294 sayılı Karar ile VW marka araçların Türkiye dağıtıcısı Doğu Otomotiv ile bu araçların yedek parça ve aksesuarlarının ithalatçısı olan Genpar Otomotiv hakkında soruşturma açılmasına ve bu soruşturmanın 28.11.2000 tarih ve 00-47/497-272 sayılı Kurul Kararı ile başlatılmış olan soruşturma ile birleştirilerek yürütülmesine karar verilmiştir.
- 12.12.2000 tarihinde Doğu Otomotiv ile Doğu Otomotiv Holding'e, 3.1.2001 tarihinde Genpar Otomotiv ile Doğu Otomotiv'e Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca haklarında soruşturma açıldığına dair bildirimlerde bulunularak taraflardan 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir.
- 70 12.12.2000 tarihli bildirimce cevaben Kurum kayıtlarına 3.1.2001 tarih ve 59 sayı ile giren Doğu Otomotiv temsilcisi Hüsametdin YÜCER imzalı yazıda dosyanın kapsamı ve uzun yılbaşı-bayram tatili nedeniyle yazılı savunma süresinin uzatılması talep edilmiştir.
- Söz konusu bildirim 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca yapılmış olup Kurulumuza süre uzatımı yetkisi verilmediğinden ek süre talepleri reddedilmiş; bununla birlikte, söz konusu yazılarında kendilerine ulaşmadığı ifade edilen Önaraştırma Raporu ekleri gönderilmiştir
- Kurum kayıtlarına 23.1.2001 tarih ve 372 sayı ile intikal eden Doğu Otomotiv, Doğu Otomotiv Holding ve Genpar Otomotiv temsilcisi Prof. Dr. Arif ESİN imzalı yazı ile
- 80 hakkında soruşturma açılan teşebbüslerin müşterek ilk yazılı savunmaları alınmıştır.
- 28.5.2001 tarih ve S.R-01-2 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraflardan 30 gün içinde 2. yazılı savunmalarını göndermeleri istenilmiştir.
- Soruşturma Raporu'nun tebliğini takiben, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsler, savunma sürelerinin Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 7 gün uzatılmasını talep etmiştir. Tarafların bu talepleri Kurul tarafından kabul edilmiş, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin ikinci savunma yazıları yasal süreleri içinde Kurum kayıtlarına girmiştir.
- 90 Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, 20.7.2001 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve taraflara tebliğ edilmiştir.
- İlgili teşebbüslerin Ek Yazılı Görüşe karşı cevapları 21.8.2001 tarihinde Kurum'a intikal etmiştir.

100 Kurul'un 28.8.2001 tarih ve 01-41/422-M sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 5.10.2001 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46/2. maddesi uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

5.10.2001 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmış ve aynı tarihte karar verilmiştir.

110 Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'nin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası üzerine yürütülen soruşturma ile ilgili olarak Rekabet Kurulu'nun aldığı 5.10.2001 tarih ve 01-47/483-120 sayılı karara karşı, adı geçen şirket tarafından Danıştay 13. Dairesi'nin 2005/1742 E. sıra numarasına kayden iptal davası açılmıştır. Rekabet Kurulu'nun Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. (ayrıca 24.3.2004 tarihi itibarıyla tasfiyesiz infisah yolu ile bu teşebbüse devredilmiş olan Doğu Otomotiv Holding A.Ş. ve Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.) hakkındaki kararı "soruşturmaya yürüten Kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılarak oy kullandığı dava konusu Rekabet Kurulu Kararında hukuka uyarlık bulunmadığı" gerekçesiyle Danıştay 13. Dairesi'nin 28.2.2006 tarih ve 2005/1742 E. ve 2006/1228 K. sayılı kararları ile iptal edilmiş ve davacının ödediği para cezasının yatırıldığı tarihten geri ödeneceği tarihe kadar hesaplanacak yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

120 Rekabet Kurulu öncelikle Danıştay 13. Dairesi'nin 28.2.2006 tarihli kararı sonrasında, 24.4.2006 tarih ve 06-29/362-Mİ sayılı kararı ile anılan kararın temyiz edilmemesine ve dosyanın incelemeye alınmasına karar vermiş, ancak daha sonra 28.4.2006 tarih ve 06-31/378-M sayılı kararı ile anılan kararın temyiz edilmesine karar vermiştir. Karar 3.5.2006 tarihinde temyiz edilmiştir. Temyiz istemi ret edilmiş ve Danıştay İdari Davalar Kurulu 22.10.2009 tarihinde 2006/1032 E., 2009/1865 K. sayılı kararıyla Danıştay 13. Dairesinin kararını onamıştır.

Anılan iptal kararından sonra, Kurul ilk inceleme ve soruşturmaya ait tüm savunma, ek savunma, sözlü savunma tutanakları, raporlar, Danıştay'ın iptal kararları, tüm dosya münderecatında yer alan bütün bilgi ve belgeleri inceleyerek 28.1.2010 tarihinde dosyaya ilişkin nihai kararını vermiştir

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Raportörler;

130 1- Otomobil ve hafif ticari araç pazarı olarak belirlenen ilgili pazarda, Doğu Otomotiv ve Doğu Otomotiv Holding'in bayilerin yeniden satış fiyatı ve indirim oranlarını belirlemek, filo satışlarında yeniden satış koşullarını belirlemek ve bölge dışı pasif satışlarını kısıtlamak eylemleri ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin genel hükmünü ve özellikle de (a) bendi ile (b) bendini,

2- VW marka araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarlar olarak belirlenen ilgili pazarda ise, Doğu Otomotiv ve Genpar Otomotiv'in bayilerin yeniden satış fiyatı ve koşullarını belirlemek suretiyle marka içi rekabeti kısıtlamak eylemleri ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin genel hükmünü ve özellikle de (a) bendini,

140 ihlal ettikleri ve bu eylemleri işleyen soruşturma kapsamındaki teşebbüslere, aynı Kanun'un 16. maddesinde düzenlenen cezai yaptırımların uygulanması gerektiği görüşünü ifade etmişlerdir.

10-10/90-40

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1- İlgili Pazar

I.1.1- İlgili Ürün Pazarı

Şikâyet üzerine başlatılan soruşturmaya ilişkin olan ilgili ürün pazarı, "ilk defa piyasaya sunulan otomobil pazarı ile hafif ticari araç pazarı" olarak tespit edilmiştir.

"İlk defa piyasaya sunulan otomobil pazarı ile hafif ticari araç pazarı"ndaki rekabet ihlalleri için yürütülen önaraştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda resen başlatılan soruşturmaya ilişkin ilgili ürün pazarı ise "VW marka araçların bakım ve onarımında kullanılan yedek parça ve aksesuarlar pazarı" olarak belirlenmiştir.

150 I.1.2- İlgili Coğrafi Pazar

İlgili ürünler olarak tespit edilen binek otomobiller ile hafif ticari araçların, ülkemiz genelinde herhangi bir ayırım olmadan arz ve talep edilen ürünler olması, Doğu Otomotiv'in satış ağı vasıtasıyla Türkiye genelinde faaliyet göstermesi ve soruşturmaya konu olan eylemlerin bütün dağıtım ağını ilgilendirmesi nedenleriyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye " olarak tespit edilmiştir.

I.2- Hakkında Soruşturma Yapılan Teşebbüsler

- Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.

160 Doğu Otomotiv, Kasım 1999'dan itibaren VW marka araçların distribütörlüğünü yapmaktadır. Ayrıca Doğu Otomotiv Holding A.Ş. ve Genpar Otomotiv Tic. A.Ş. 24.3.2004 tarihi itibarıyla tasfiyesiz infisah yolu ile bu teşebbüse devredilmiştir.

I.3- Yapılan Tespitler ve Deliller

I.3.1- "VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi"ne ve "Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesi"ne İlişkin Yapılan Tespitler ve Elde Edilen Deliller

I.3.1.1- Yetkili Satıcı Ziyaret Raporları

170 Doğu Otomotiv personeline yetkili satıcılar hakkında düzenlenmiş olan raporlarda sıklıkla bayilerin indirim yapıp yapmadıkları ve bölgeleri dışına satış gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri konuları üzerinde durulmuştur. Örneğin İzmit yetkili satıcısı Arkoto hakkında düzenlenen 25.5.1998 tarihli raporda "yetkili satıcımızın faturalarında yapılan incelemelerde bölge dışı satışlara rastlanmamış olup, tespit edilen 4 adet indirimle ilgili ikaz yapılmış ve indirimli faturaların fotokopisi alınmıştır" denilmektedir.

20.10.1998 tarihli, Batı Otomotiv/Denizli hakkında hazırlanan raporun görüşülen konular bölümünde, "Yetkili satıcımız şartlarına uygun olarak geliştirip önerdiğimiz prim sistemini uygulamayı kabul etmiş ve personele duyurmuştur. Yapılan fatura kontrollerinde iki fiyat indirimine rastlanmış olup faturaların fotokopileri alınmıştır. Bölge ihlallerine rastlanmamıştır." denilmektedir. Aynı raporun ekinde yer alan toplantı tutanağının 12. maddesinde, "Yapılan fatura kontrollerinde iki ticari araç faturasında indirim görülmüş olup gerekli ikaz yapılmıştır." ifadesi yer almaktadır.

180 Gökmen Otomotiv/Konya hakkında hazırlanan 30.3.2000 tarihli raporda genel değerlendirme başlığı altında, "Ocak ayında yapılan fiyat indirimleri hakkında yapmış olduğumuz konuşmada oradaki araçların Aralık ayında geleceğini taahhüt edip ocak ayında getirmemiz sebebi ile müşterileri ile problem yaşanmasından aradaki farkın alınmamasından dolayı indirim gibi gözüktüğünü; diğer ... indirimlerin ise ... tarafından yapıldığını, çünkü ... önemli müşterilere ... ufak indirimler yaptıklarını belirtmektedirler. Ayrıca fatura tarihindeki fiyatın kesilmesi örneğin 21 tarihinde

10-10/90-40

kesilen faturanın 11 tarihli fiyat listesinden kesilmesi gibi farktan doğan fiyat farkları da bulunmaktadır. ... bunun, fatura tarihindeki fiyattan kesilmesinin çok zor olduğunu ve kendilerinin bunu yapmakta çok zorlanacaklarını belirttiler. Fakat yapılan görüşmede artık ufak indirimlerin dahi yapmayacaklarını söz verdiler. Bu konuşmalardan sonra bir örnekleme verdi. Bunu aynen size iletmek isterim. Doğu Otomotiv'i devlet olarak görüp kendilerini vatandaş Mehmet olarak göstermektedirler. ... siz yok efendim bu aracı yeni fiyattan müşteriye vereceksiniz diye (bir gün önce eski fiyattan alınsa bile) fiyat kontrolleri yapıp bize ceza veriyorsunuz deyip... konuşmasını bitirmiştir." denilmektedir.

I.3.1.2- Toplantı Tutanaqları, Notları ve Diğer Belgeler

22.7.1998 tarihli imzalı danışmanlar konseyi toplantı notlarına ilişkin iç yazışmada, 17.7.1998 tarihli toplantı tutanağı aktarılmakta ve bunun ilk maddesinde yer alan, "bölge dışı satışın puantajda değerinin yükseltilmesi" alınan tavsiye kararlar içerisinde yer almaktadır. Aynı iç yazışmanın görüşülen konulara ilişkin diğer bir ekinde fiyat indirimleri ve bölge dışı pasif satışların engellenmesi yönünde ifadeler yer almaktadır.

7.5.1999 tarihli toplantı tutanağında, "İstanbul'da yapılan indirim ve galerilere satışları önlemek için alınan tedbirlerin Anadolu'da yaygınlaştırılması için tedbir alınması ve bölge başkanlarının konuyu bölgelerine aktarmaları. Yetkili satıcılarda uygulanan prim sistemlerinin geliştirilmesi için bölge başkanlarından teklif alınması" ifadeleri bulunmaktadır.

... tarafından filo sorunları ile ilgili olarak Doğu Otomotiv ve dokuz yetkili satıcının katıldığı toplantıya ilişkin olarak hazırlanan 23.3.1998 tarihli raporun "Görüşülen Konular" başlığı altındaki 4. maddesinde, "indirimler üzerinde görüşüldü" denilmektedir. Aynı raporda "Alınan Kararlar" başlığı altında, "Filo prosedürü dışına çıkılmayacak, filo müşterilerine verilmiş tüm indirimler, tüm y.satıcılar tarafından uygulanacak. Prosedürler dışına çıkanlara cezai müeyyide uygulansın" denilmektedir.

25.9.2000 tarihinde Doğu Otomotiv'de yapılan haftalık toplantıya ilişkin tutanakta, "Dicle Otomotive bir ihtarname çekilmesi ve yıl sonunda ödenecek % primin ödenmemesi, 1.10.2000 tarihinden 31.12.2000 tarihine kadar başka hiç bir hesaplama gidilmeden yetkili satıcı baz kar marjı %'nın uygulanmasına karar verilmiştir. Bölge Şeflerinin yetkili satıcılarda örnekleme yöntemi ile her aydan belli adet "fatura/taşıit alım beyannamesi" karşılaştırmasına karar verildi. Yetkili satıcıların müşteriye kestikleri faturaların fiyatlarının otomatik olarak gelmesinin sağlanarak fatura düzenleme hatalarının yok edilmesi ve yapılan iskontoların merkezden takip edilmesine, taşıit alım vergisi beyannamesinin sistemden çıkarılmasına karar verilmiştir." şeklinde hükümler bulunmaktadır.

Doğu Otomotiv Bölge Satış Şefi ...'dan Genel Müdür Yardımcısı ...'ya gönderilen 20.9.2000 tarihli yazıda; "...Çalışkan Otomotiv'den tarafımıza gelen bölge dışı satış onay taleplerini, prosedürümüz dâhilinde İstanbul yetkili satıcılarımızın stok durumları da göz önüne alınarak değerlendirmekteyiz... Önerim. Yetkili satıcımıza onay işleminin fatura kesme aşamasında değil, kayıt alma aşamasında yapılması gerekliliğinin tekrar hatırlatılması. Bölge dışı satış prosedürümüze göre sadece D.O.dan onay alması yeterli idi. Buna rağmen İstanbul Avrupa yakası yetkili satıcılarımızdan da onay alınması gerekliliği belirtilebilir. Bu onaylardan sonra da en son kararın tarafımızca verileceği belirtilip, durumun kontrolümüzde olduğu hissettirilmelidir" denilmektedir.

17.7.1998-18.7.1998 tarihleri arasında gerçekleştirilen Akçakoca Üçüncü Danışmanlar Konseyi toplantısına ilişkin gündemlerin, görüşülen konuların ve alınan

10-10/90-40

kararların yer aldığı belgelerde, fiyat indirimleri ve bölge dışı satışlara ilişkin konuların ele alındığı ve bölge dışı satışların yetkili satıcı puantajında daha fazla değere sahip olması gerektiği kararına varıldığı hususları yer almaktadır.

- 240 Şirket merkezinde elde edilen 1997 ve 1998 yıllarına ilişkin VW yetkili satıcılık standartlarına ilişkin düzenlemelerin bir bölümünde; "yetkili satıcıların kendi bölgeleri dışına araç satmaları ve fiyat kırmaları yasaktır. Kar marjı VolksWagenler için ortalama %....'dir. Puantaj sistemine göre değişebilmektedir" denilmektedir.

I.3.1.3- Volkswagen Yetkili Satıcılarında Yapılan Yerinde İncelemeler

- 250 27.10.2000 tarihinde yetkili satıcı TAMAŞ Motorlu Araçlar'ın Genel Müdürü; Türkiye'nin herhangi bir bölgesindeki bayiye satış yapabildiklerini, otomobil satışlarında uyguladıkları fiyatları, distribütörün belirlediği fiyat listesini baz alıp kar marjlarını da göz önüne alarak belirlediklerini, indirim ve faturalarda görünmeyen hediyeler şeklinde kar marjlarından fedakarlık yapabildiklerini, kar marjlarının Doğu Otomotiv tarafından belirlendiğini ifade etmiştir. Tamaş Motorlu Araçlar'dan aşağıdaki bilgi ve belgeler alınmıştır:

Doğu Otomotiv tarafından gönderilen 9.6.2000 ve 20.6.2000 tarihli yazılar, Passat marka araçlarla ilgili olarak "tavsiye" olduğuna ilişkin herhangi bir ibareye rastlanmayan anahtar teslimi ve net fiyat bilgilerini içermektedir.

Doğu Otomotiv tarafından gönderilen 5.7.2000 ve 3.7.2000 tarihli mesajlarda, yeni kar marjı prosedürünün gönderileceği belirtilmekte ve eklerinde yetkili satıcının kar marjını ve nasıl belirlendiğini gösteren tablo sunulmaktadır.

Ocak 2000 tarihli Doğu Otomotiv "VW Araçları Filo Prosedürleri"ni açıklayan bir belgede:

- 260 Filo indiriminin uygulanmasında müşterilerin son 5 yıl içinde almış oldukları otomobillerin toplamlarının göz önünde bulundurulacağı, "Daimi Müşteri Prosedürü" kapsamında aile indiriminde kaç araca yüzde kaç indirim yapılacağı (%...., %....,%....), Doğu Holding şirketlerinde ve yetkili satıcılarında çalışan kişilere yetkili satıcı kar marjı kadar indirim verilebileceği, bu oranın en fazla %.... olacağı, bu satışlar için yetkili satıcıya Doğu Destek verilmeyeceği, Doğu Otomotiv Grubu şirketleri ile Doğu Otomotiv sirkülerine göre uygun şartlarla ticari ilişki içerisinde olan şirketler ve çalışanları için indirimin %.... olacağı, belirli meslek kuruluşlarının üyelerine uygulanacak indirim oranı, bu satışların ay sonunda 'Daimi Müşteri Aylık Satış Raporu' olarak Doğu Otomotiv'e fatura fotokopileri ile birlikte yollanacağı,
- 270 ayrıca Doğu Destek alınabilmesi, satıştan önce Doğu Otomotiv ilgili Filo Birimi tarafından satış onayının alınmış olması, ve satış koşullarının daha önceden belirlenen şartlara uygunluğu halinde gerçekleştirilebileceği, Doğu Otomotiv'in indirim ve destek oranları, filo firmalarına teklif edilen ekstra indirim ya da promosyonlar filo prosedürlerinin ihlaline sebebiyet vereceğinden, tespit edilmesi halinde Doğu Desteğin kendilerine verilmeyeceği, uygulamada olan yedek parça'da %.... ve servis işçiliğinde %.... indirim oranlarında Doğu Desteği bulunmadığı, filo sözleşmesi yapılan firmaya, nereden alım yaptığına bakılmaksızın tüm yetkili satıcılar tarafından yedek parça ve işçilik için aynı indirim oranları uygulanacağı gibi hususlar düzenlenmektedir.

- 280 Ayrıca, Tamaş Motorlu Araçlar'dan elde edilen 1.1.2000 tarihli sirkülerin "Fiyatlandırma" başlıklı bölümünde, "Filo ve daimi müşterilere satışlarda Doğu Otomotiv tarafından yayınlanan filo prosedürlerine uyulacaktır." denilmektedir.

Otonam'dan elde edilen Ocak 2001 tarihli "müşteri memnuniyeti endeksi satış anketi değerlendirmesi"nde, müşterilere sorulan sorulardan biri de "*Aracınızı tavsiye edilen liste fiyatı üzerinden mi aldınız?*" şeklindedir. Liste fiyatı üzerinden satışlar söz

10-10/90-40

konusu endeksin değerini artırmakta, artan endeks değeri ise, bayilerin kar marjını yükseltmektedir.

27.10.2000 tarihinde yetkili satıcı Mez Motorlu Araçlar'da yapılan incelemelerde, elde edilen Doğu Otomotiv tarafından Yetkili Satıcı Teşkilatı'na gönderilen 23.10.2000 tarihli faks mesajının ön sayfasında, yenilenmiş "Tavsiye edilen filo ve daimi müşteri indirimleri ve kapsamı"nın ekte gönderildiği belirtilmektedir.

Tamaş'tan alınan ve yukarıda değinilen filo prosedürlerinin içeriği ile genel olarak aynı olan bu belgenin başlığına tavsiye edilen ibaresi eklenmiştir. Belgede, yetkili satıcının belli müşteri gruplarına yapacağı satışlarda uygulayacağı satış koşullarını ve özellikle indirimlerini belirlemeye yönelik hükümler düzenlenmektedir.

Metal Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'den alınan belgelerde, Doğu Otomotiv tarafından gönderilen 7.8.1998 tarihli yazıda, *tavsiye* niteliğinde olduğuna dair herhangi bir ibareye rastlanmayan fiyat listelerinin gönderildiği anlaşılmaktadır. Başka bayilerden elde edilen ve yine Doğu Otomotiv tarafından gönderilen birçok yazıda araçlar için tavsiye ibaresi içermeyen anahtar teslimi fiyatlar yer almaktadır.

30.5.1997 tarihli "Bölge Dışı Satış Prosedürü"ne ilişkin belgenin özellikle pasif satışın engellenmesine yönelik hükümleri içeren bölümlerinde:

"Sayın Yetkili Satıcımız; yapılan ziyaretler ve yetkili satıcı toplantıları sırasında belirtildiği gibi, bölge dışı araç satışı yapılabilmesi için Doğu Otomotiv'den onay alınması gerekmektedir. Bu konuyla ilgili olarak uyulması gereken kuralları hatırlatmakta fayda görüyoruz. Bölge dışı satış ile kastedilen, kendi iliniz dışında, başka bir yetkili satıcımızın faaliyet gösterdiği il ve bağlı ilçelerine kullanılmak üzere araç satılmasıdır. Yani aracın plakası kendi ilinizden çıkmış olsa dahi araç başka bir ilde kullanılıyor ise, bölge dışı satış sayılmaktadır. Bölge dışı satış yapılacağı zaman izlenmesi gereken yol aşağıdaki gibidir: İlgili bölgedeki yetkili satıcımız ile temas kurularak onay alınacaktır. Bu işlem yapılırken dikkat edilmesi gerekenler; yapılacak bir öngörüşmenin ardından onayla ilgili talebin mutlaka yazılı yapılması, bu yazı üzerinde araç ve müşteri ile ilgili tüm bilgilerin ve teslim tarihinin açıkça belirtilmesi, alınan onayın mutlaka yazılı olması, bu işlemlerin mutlaka tarafınızdan yapılması, müşteriden onayı kendisinin alması yönünde bir talepte bulunulmamasıdır. Gerekli onaylar alındıktan sonra, ekinde bu onayların da yer aldığı durumu açıklayan bir yazı bölge sorumlunuza gönderilerek onay istemeniz gerekmektedir. Talebiniz uygun görülür ise, ilgili yazınız onaylanarak size geri gönderilecektir. Onay gelmeden muamelelere başlanmayacaktır. Tüm bölge dışı satışlarda, müşteri birinciden yakınınız ya da büyük çaplı ticari ilişkileriniz olan kişiler dahi olsa bu prosedüre uyulması gerekmektedir. Diğer yetkili satıcılar tarafından bölge ihlali olarak algılanabileceğini düşündüğünüz tüm durumlarda, hiç tereddüt etmeden Doğu Otomotiv ile temas kurmanız menfaatiniz icabı olacaktır. Bölge ihlali dışında firmamızın onay vermediği diğer durumları da şu şekilde sıralayabiliriz: 1- Araçların çeşitli yollarla, yetkili satıcı ya da başkaları tarafından, o günkü liste fiyatının üzerinde bir fiyatla satılması ya da satılmaya çalışılması. Bunlar ya da bunlara benzer imajımızı zedeleyecek durumlara karşılaşıldığı zaman, sorumlu yetkili satıcımız hakkında, durumun önemine göre biri, birkaçı ya da hepsi uygulanacak olan müeyyideler ise aşağıdaki gibidir. Sorumlu olan yetkili satıcının, o araç veya araçlardan elde ettiği kazancı, bölgesine araç satılan yetkili satıcıya iade etmesi, kar marjının 2 ay süreyle %.... aşağı düşürülmesi, araç sevkiyatının durdurulması, tüm yetkili satıcılarımıza bu olayın bildirilmesi ve ilk yetkili satıcılar toplantısında diğer yetkili satıcılardan özür dilenmesi, yetkili satıcılığın incelenmeye alınması" ifadeleri yer almaktadır.

340 Rekor Otomotiv'den Mersin Opat Otomotiv'e gönderilen 28.1.2000 tarihli yazıda, "Şirketimizden Caravelle 2.5 TDI Gümüş renkli araç talebinde bulunan ..., sizde mevcut olmadığı beyan edilerek bize başvurmuştur. Araç satışını yapabilmemiz için gerekli iznin verilmesini rica ederiz..." denilmektedir. Aynı yazının üzerinde ise "Satış Uygundur" ibaresi ile verilen onay yer almaktadır.

350 30.10.2000 tarihinde Çalışkan Otomotiv'den edinilen belgede yer alan "Önümüzdeki aydan başlamak kaydıyla Ticari-Binek araçlarda yeni satış primi uygulamasına geçilecektir. Prim sisteminin esası satış sorumlusunun yapacağı indirim dayalıdır. Buna göre satış sorumlusu ne kadar az oranda indirim yaparsa o derecede prim alacaktır. Burada amaç sorumlunun yapacağı indirim oranını azaltmaktır." ifadesinden; Doğu Otomotiv tarafından öngörülen ve temeli satış sorumlularına mümkün olduğu kadar az indirim yaptırmaya dayalı olan prim sisteminin rekabeti kısıtlayıcı nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır.

1.6.1999 tarihli, Doğu Otomotiv'den gönderildiği anlaşılan prim sistemi önerisine ilişkin belgenin "Prim Kesilmesini Gerektiren Durumlar" başlıklı bölümünde "... c-Satış sorumluları, showroom ve araçların temizliği, ...fiyat indirimi ve bölge dışı satışlar, ...ile ilgili tüm maddelerden direkt olarak sorumludur." şeklinde fiyat indirimi ve bölge dışı satışın primi etkileyeceğini belirten ifadeler yer almaktadır.

360 2.11.2000 tarihinde Ere Otomotiv'de görevli raportörler satış temsilcisi ile görüşmüş olup, yapılan bu görüşmede ilgili kişi, bölge dışı satışlara ilişkin sorulara; "Genelde bölge dışına, bölge ihlaline girdiği için satış yapılmıyor, ancak bölge dışındaki bayi iznine bağlı olarak gerçekleştiriliyor. İzin istenen bayi bölgesindeki Doğu görevlisine de bilgi verilir. Karşılığında da görevli görüşlerini bildirir. Tüm bu süreç yazılı olarak yürütülmektedir. Bölge ihlali yapılması Doğu tarafından yasaklanmıştır" şeklinde cevap vermiştir. Araç fiyatlarının nasıl tespit edildiğine ilişkin soruların diğer bir sorunun cevabı ise, "Doğu Otomotiv tarafından fiyat listeleri gönderiliyor. Bu liste fiyatları üzerinden satış yapıyoruz. İndirim olarak filo indirimi, ikinci, üçüncü araç indirimi ve nadir de olsa müşteri kazanma amaçlı cüzi miktarda indirim yapılabilir. Cüzi miktar denilince ... liralık indirimleri kastediyoruz" şeklindedir.

370 Acarlar Otomotiv/İstanbul'dan gönderilen 25.7.2000 tarihli bir fax mesajında aynen "Sayın Ere Otomotiv/Ankara, Müşterilerimizden Türk Parlamenterler Birliği Ankara Şubesi, İstanbul'da bulunan Şubeleri için 1 adet Caravelle araç talebinde bulunmuş ve araç kendisine temin edilmiştir. Fakat aracın faturasının kanunen Ankara'da bulunan merkezin adına olması gerekmektedir. Bu konu ile ilgili gerekli iznin verilerek izin yazısının tarafımıza fakslanması rica eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz" denilmekte ve aynı faks kâğıdının aşağısında, Ere Otomotiv tarafından uygun bulunduğu ilişkin onay yazısı yer almaktadır. Benzer bölge dışı satışlara ilişkin; Başaran Otomotiv-Ere Otomotiv, Özsa Otomotiv-Ere Otomotiv, Şahintaş Otomotiv-Ere Otomotiv arası faks mesajları tespit edilmiştir.

380 1.11.2000 tarihinde Eskişehir'de bulunan Ilgaz Otomotiv'de elde edilen, 2000 yılının Nisan, Temmuz ve Eylül aylarına ait "bayinin satış sorumluları"ndan Doğu Otomotiv'in Bölge Satış Şefi'ne gönderilen "aylık fatura kontrol formları"nda her bir müşteriye kesilen fatura ile ilgili olarak, "olması gereken fatura" ile "kesilen fatura" arasındaki farklar ve "açıklama" bölümlerinde de varsa aradaki farkın kaynaklandığı indirimin açıklaması yer almaktadır. Genellikle fark olmamakla birlikte, fark olması halinde de "%.... filo indirimi (Personel İndirimi)", "%.... filo indirimi (2. Araç Alımı)",

10-10/90-40

“%... filo (7. Araç Alımı)” gibi açıklamalarla Doğu Otomotiv’in izin verdiği indirimler gösterilmektedir.

İlgaz Otomotiv’den 2000 yılında Otonam’a, Zeki Otomotiv’e, Rekor Otomotiv’e ve On Otomotiv’e gönderilen faks yazılarında bölge dışı satış yapılabilmesi için müşterinin mukim bulunduğu bölgedeki bayiden izin alınmaktadır.

390 İlgaz Otomotiv’de satış sorumlusu olarak çalışan bir personel ile yapılan görüşmede ise, bölge dışı satış ve satış fiyatlarına ilişkin olarak raportörlerce kendisine yöneltilen sorular çerçevesinde söz konusu personel, bayilik olmayan ve ortak bölge olarak da adlandırılabilen illere direkt, bayilik olan bölgelerde ise karşı bayi ile görüşme ve yazışmalarla müşterinin isteği doğrultusunda satış yaptıklarını, Doğu Otomotiv’e de bu yazışmanın fotokopisinin gönderildiğini, müşterinin istediği araba karşı bayide mevcutsa satış yapılmadığını, çünkü bunun kar marjı ve sene sonu primini olumsuz etkilediğini, şirket sahibinin özel diyalogları (arkadaş ya da İlgaz Grubu ile iş ilişkisi olan kişiler) dışında kesinlikle araç satış fiyatlarında indirim yapılmadığını, indirim yapıldığı takdirde bayinin kar marjı ve satış temsilcilerinin (araç satışında çalışan tüm görevliler) sene sonu primine olumsuz yansıdığını, ayrıca indirim yapıldığı takdirde bunun faturaya yansıtılmadığını, direkt olarak patronun cebinden çıktığını, yani şirketin değil patronun karından zararın söz konusu olduğunu ve Doğu’un bölge şeflerinin standart olarak fatura ve dosyaları denetlediklerini ifade etmiştir.

400 16.11.2000 tarihinde Gökmen Otomotiv’de elde edilen, 12.1.2000 tarihinde düzenlenen yedi yetkili satıcının katıldığı toplantıda alınan kararların yer aldığı ve “Toplantının İçeriği” başlığı altında “Doğu Otomotiv’in 28.12.1999 tarihinde İstanbul Şekerpınar tesislerinde Yönetim Kurulu Başkanı ... başkanlığında yapılan toplantıyla ilgili %... yıl sonu geri dönüş karını [yıl sonu primi] etkileyen prosedürün uygulanması” ibaresinin de bulunduğu toplantı tutanağında, "13.01.2000 tarihinden itibaren daha önceden olduğu gibi bölge ihlalinin yapılmaması bölge dışı satış için onayın alınmasına, kesinlikle araç satış bedellerinde indirim yapılmamasına, satışlar her araç bedelinin ve fatura tutarının anahtar teslim fiyatı kadar olmasına, alınan kararların uygulanmasında meydana gelecek suistimalleri denetleme, araştırma ve yaptırımı uygulatmak için 3 kişilik bir komisyon kurulması ve bu komisyon alacağı kararları, uygun gördüğü takdirde Doğu yönetim komitesine bildirilmesine, ..., ... ve ...'in Komisyon üyeleri olarak seçilmesine... karar verilmiştir" denilmektedir.

410 4.9.2000 tarihinde Doğu Otomotiv’de düzenlenen ve Doğu Otomotiv Bölge Satış Şefi, Binek Araçtan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı, Gökmen Otomotiv Genel Müdürü ile yine aynı şirketin Yönetim Kurulu Başkanı’nın katıldığı toplantıda "Doğu Otomotiv tarafından yayınlanmış olan sirküler ve prosedürler doğrultusunda hareket edilmesi ve bunlara tam uyum sağlanması" kararına varılmıştır.

420 Ayrıca, bir bayi incelemesinde elde edilen 4.8.2000 tarihli, Doğu Otomotiv tarafından bayilere gönderilen “Müşteri Memnuniyeti Anket Sonuçları” isimli belgede, müşteri memnuniyet oranını belirleyen unsurlardan biri olarak müşterilere sorulan sorular arasında “otomobilinizi tavsiye edilen liste fiyatı üzerinden mi aldınız?” sorusu yer almaktadır. Müşteri memnuniyet oranı kar marjı prosedürüne göre bayi kar marjını etkileyen en önemli unsurlardan biri olduğundan, adı geçen belge, tavsiye fiyat dışına çıkılmasının kar marjının düşük belirlenmesiyle yaptırma bağlanmış olduğunu göstermektedir.

430

I.3.2- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesine İlişkin Yapılan Tespitler ve Elde Edilen Deliller

I.3.2.1- Yetkili Satıcılarda Yapılan Yerinde İncelemeler

440 27.10.2000 tarihinde, Rekor Otomotiv'de yapılan yerinde incelemeler sırasında elde edilen, 14.11.1998 tarihli Yedek Parça Komite Toplantı tutanağında "Alınan Kararlar" başlığı altında; "Fatura- tavsiye fiyat listesi arasındaki parça fiyat farklılıklarının biran önce giderilmesi Y.Satıcılar tarafından istendi" denilmektedir. 12.12.1998 tarihli tutanağın aynı bölümünde, "Müşteri şikayetlerine neden olan aynı parçalara farklı fiyat verilmesinin önüne geçilebilmesi için müşteriye parça numarası ve KDV dahil fiyat verilmesi önerildi ve kabul edildi. Perakende ve toptan parça (NORA) müşterileri için Doğu Otomotiv tarafından satış politikası oluşturulacak, FİLO müşterileri ile ilgili prosedür Doğu Otomotiv tarafından hazırlanacak", şeklinde yetkili satıcı yedek parça satış koşullarının Doğu Otomotiv tarafından belirleneceğine dair ifadeler yer almaktadır.

450 21.8.2000 tarihli, Genpar Otomotiv'den yedek parça yetkililerine gönderilen yazıda; "pazarlama ürünleri fiyat listesi" sunulmakta ve 21.8.2000'den itibaren bu fiyatların geçerli olacağı belirtilmektedir. Söz konusu liste incelendiğinde, aksesuar niteliğindeki paspas, radyo teyp, klima vb. ürünlerin bayi alış ve satış fiyatlarının ayrı ayrı düzenlendiği görülmektedir.

460 5.12.2000 tarihinde On Otomotiv yedek parça sorumlusu; Doğu Otomotiv'in önermiş olduğu yedek parça perakende satış fiyatlarının, (Yetkili Servislerde) Türkiye'nin her yerinde aynı olmak koşuluyla uygulandığını, Doğu Otomotiv'den gönderilen fiyatın kendilerine Genpar vasıtasıyla ulaştırıldığını, bu fiyatların tavsiye fiyatlar olarak iletilmekle birlikte, uygulamada tüm yetkili satıcılarda aynı olmak zorunda olduğunu, bu tavsiye fiyatın dışına bayiler arası yedek parça satışlarında ve filo müşterisi olan şirketlere yine Doğu Otomotiv veya Genpar'ın belirlediği iskonto oranlarında satış yapılabildiğini ifade etmiştir. Yetkili tavsiye edilen fiyatların uygulanmasının kontrolü ve yaptırımına ilişkin olarak, "kontrol online olabilir, müşteriye yedek parça satışında bedeli ödemesi için bir proforma faturası verilmektedir. Bu fatura AS/400 Sistemindeki fiyatla aynı olmak zorundadır. Faturayı bilgisayar kestiğinden ve AS/400 fiyat kartuşları da Genpar tarafından yüklendiği için bunun dışına çıkılamamaktadır. Proforma faturası gerek servise gelen gerekse perakende parça satışında kesilmek durumundadır. Bu fiyat kartuşundaki perakende fiyatları, akraba ve tanıdık kişilere de uygulamak zorundayız. Bu fiyatlar dışına çıkılmadığı için (filo ve bayiler arası satış hariç), yaptırımla karşılaşılmamaktadır." demiştir.

470 Erel Otomotiv servis müdürü; fiyatların, Genpar tarafından belirlendiğini, bayilerin herhangi bir indirim yapmasının söz konusu olmadığını, kendisinin yakınlarına yedek parçada indirim yapamayacağını ancak işçilikte indirim yapabileceğini belirtmiştir.

25.6.1999 tarihli Parça Bülteninde; "Distribütör firmalar ve Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş. olarak yürüttüğümüz ek kar marjı çalışmalarımız aşağıdaki şekilde sonuçlanmış olup, bu çalışma 01.07.1999 tarihinden itibaren uygulamaya girecektir. Ek kar marjından faydalanacak yetkili satıcılarımızın her ay aşağıdaki kriterleri gerçekleştirmeleri öngörülmektedir: Yetkili satıcı yedek parça işletiminin güncel olarak AS/400'den takibi (güncel sipariş, satış ve stok giriş bilgileri)" ifadesi yer almaktadır.

480 Erel Otomotiv'den alınan ve 1998-99 yıllarına ait Doğu Otomotiv'den yetkili satıcılara gönderilen yazılarda filo müşterilerinin araçlarına yapılacak servislerde, işçilikte %...., yedek parçada %.... indirim yapılması öngörülmektedir.

I.3.2.2- Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş.'de Yapılan Yerinde İncelemeler

490 Şirketin Pazarlama Şefi'nin 4.12.2000 tarihindeki açıklamaları, "Bizdeki fiyat dosyası AS/400 kartuşuna yükleniyor, tüm yetkili satıcılara periyodik olarak iletiliyor. Bu sistem vasıtasıyla bir yedek parçanın fiyatı tüm bayilerde aynı görünmekte, bayinin perakende satış fiyatları Genpar merkezinde online olarak veya altı ayda bir yapılan periyodik denetimlerde (bu denetimler, pazarlama-operasyon bölümlerinden personellerce gerçekleştirilmektedir.) izlenmektedir. Bu denetimin amacı, Türkiye genelinde fiyat dengesini sağlamaktır. Diğer bir deyişle müşterilerin, farklı adreslerde farklı fiyatlarla karşılaşmasını önlemektir... Tüm bayiler aynı tavsiye edilen fiyatı kullanır. Bayiler, fiyat kartuşlarındaki fiyata müdahale edip değiştiremezler... verilecek iskontolar, acil kullanımda %, stok iskontolarında bayinin puantajına göre değişmektedir. Puantaj, distribütörlerce belirlenip Genpar'a iletilir. Üzerine uygulanacak iskonto yüzdesi, yedek parçanın KDV hariç, perakende fiyatı [baz] olarak alınır..." şeklindedir.

500 5.12.2000 tarihinde, Genpar Otomotiv'de yedek parça uzmanı olarak çalışan ve bayi ziyaretlerini gerçekleştiren ekipte yer alan ..., bayilerin çalışmalarında etkinlik sağlanması ve bir düzen oluşturulmasını yapılan denetimlerin amacı olarak ifade etmiştir. VW marka yedek parçaların perakende satış fiyatlarının nasıl tespit edildiğine ilişkin olarak ise, "Tüm Türkiye'deki Genpar bayilerinde yedek parça perakende fiyatı fikstir. Tek bir fiyat politikası uygulanmaktadır. Bizim satış fiyatımızdan bayiler, distribütör şirketin belirlediği iskonto oranında kar alırlar. AS/400 sisteminde gördükleri fiyat, müşteriye kestiği faturaya aynen yansımaktadır. Faturalar elektronik ortamlarda kesilmektedir. (Genpar) Pazarlama (Departmanı) satış gerçekleşmesi durumunda bunu izleyebilmektedir. Sonuç olarak, bütün bilgilere yetkili satıcılar, Distribütör Şirket ve Genpar'ın erişmesi, AS/400 sistemi ile mümkün olmaktadır" demiştir.

510 2000/1 sayılı satış sirkülerinde; "Yedek parçalarda Yetkili Satıcılara uygulanacak indirim tutarı distribütör şirket tarafından master planlarda önceden belirlenen performans kriterlerinin gerçekleşmesine göre belirlenip Genpar'a periyodik olarak bildirilir. Yedek parça perakende satış fiyatları Genpar tarafından yapılacak Benchmark ve EU fiyat Harmonizasyonu çalışmaları çerçevesinde belirlenerek her ay distribütör şirket ile mutabakat sağlanır ve uygulamaya konur. Yetkili Satıcı fiyat değişikliği ile birlikte kendisine yeni fiyat kartuşunun gönderilmesi ile eski fiyat kartuşunu Genpar'a iade etmekle yükümlüdür." ifadeleri yer almaktadır.

520 12.12.1998 tarihli Yedek Parça Komite Toplantı Tutanağı'nda, "Müşteri şikâyetlerine neden olan aynı parçalara farklı fiyat verilmesinin önüne geçilebilmesi için Müşteriye parça numarası ve K.D.V. dâhil fiyat verilmesi ... tarafından önerildi ve kabul edildi." denilmektedir.

9.6.2000 tarihli Yedek Parça Komite Toplantı Tutanağı'nda, "Tüketici Koruma Kanununa göre müşterilerin görebileceği bir yerde güncel parça fiyat listesinin bulunması gerekmektedir" ifadesi yer almakta olup, tutanakta tavsiye ibaresi geçmemektedir.

I.4- Savunmalar

Yazılı ve sözlü savunmalarda ilk defa piyasaya sunulan otomobil pazarı ile hafif ticari araç pazarındaki rekabet ihlali iddialarına ilişkin olarak özetle aşağıdaki konulara değinilmiştir.

I.4.1- VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi ve Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesi İddialarına İlişkin Savunmalar

530

Konuya ilişkin savunmalarda;

- Fiyat kontrol çalışmalarının yapılmasındaki amacın, ürünün fiyat/değer rasyosunun sağlıklı biçimde sürdürülmesi, bayi karlarının fahiş kazanca yol açmayacak şekilde ama bayinin sürekli yatırımına da müsaade edip tüketiciye iyi hizmet vermesini temin edecek seviyede tespitini sağlamak olduğu,

- Bölge dışı satışların kontrolünün amacının, ürünün sistem dışı galerilerde teşhir ve pazarlanmasını önleyerek tüketici güvenini sağlamak olduğu,

540

- Bayilere verilen %....'lük ek kar marjında esas alınan kriterler arasında tavsiye fiyatlara uyulması ya da bölge dışına aktif satış yapılması gibi parametrelerin olmadığı,

- Yıl sonunda verilen %.... oranındaki primden bölge dışına aktif satış yapan bayilerin yararlanamayacağı bildirilmiş olmakla birlikte, 37 bayinin 33'üne söz konusu primin verildiği, bunların içinde bölge dışına aktif ya da pasif satış yapan bayilerin de olduğu, bu durumun evraklar üzerinde açıkça görüldüğü,

- %.... oranındaki primi alamayan 4 bayiden ikisinin faaliyetlerinde aksaklıklar olduğundan, diğer ikisinin ise gerekli yatırımları gerçekleştirmediğinden alamadığı,

- Bölge paylaşırması yapılmadığı,

550

- Aktif satışların muvazaalı olup olmadığının kontrol edildiği ve engellenmeye çalışıldığı, buna rağmen aktif satış yapan bayilerden yalnızca ikisine prim verilmediği ve hiç bir yaptırım uygulanmadığı,

- Bayilik iptalinin söz konusu olmadığı,

- Yeniden satış fiyatının tespit edilmediği, bu nedenle tavsiye fiyatlara uyulup uyulmadığının denetlenmesi ve bölge ihlallerinin kontrol edilmesi yönündeki davranışların Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediği,

ifade edilmiştir.

560

Savunmada ayrıca, bölge dışı satışların denetlenmesine gerekçe olarak, Doğu Otomotiv yetkili satıcısı olmadığı halde VW marka araçları yeniden satarak hem tüketicileri hem de Doğu Otomotiv'i mağdur eden kişileri engellemek amacı gösterilmiştir. Bir diğer gerekçe ise, bölge dışı aktif satışların engellenmesi olarak gösterilmiş ve her iki gerekçenin de o dönem yürürlükte olan 1998/3 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'ne uygun kısıtlamalar olduğu belirtilmiştir.

Fatura kontrollerine ilişkin olarak iki gerekçeye yer verilmiştir: Birincisi, Vergi Usul Kanunu'nun 11. maddesi ve bu maddeye 3239 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle eklenen fıkra gereği, yetkili satıcılar tarafından verginin tam olarak kesilip ödenmesinden Doğu Otomotiv'in müteselsilen sorumlu olduğu iddiasıdır. İkinci gerekçe ise, Doğu Otomotiv stoklarından karşılanan ve Doğu Otomotiv'in kar marjından yapılan indirim ile gerçekleştirilen filo satışlarında aracı rolü üstlenen yetkili satıcının, mutabık kalınan fiyata uyup uymadığının tespit edilmesidir.

570

Doğu Otomotiv'in yeniden satış fiyatını belirlediği ve bölge dışı pasif satışları engellediği iddialarını kanıtlamak amacıyla soruşturma heyetince delil olarak kullanılmış olan Yetkili Satıcı Ziyaret Raporları'nın, Doğu Otomotiv'in yasal haklarının ötesinde bir davranış sergilediğinin kanıtlanmasına dayanak teşkil edemeyeceği öne sürülmüştür.

10-10/90-40

Savunmada, yetkili satıcı ziyaretlerinde bazı bayilerin, tavsiye edilen fiyatların dışındaki fiyatlarla satış yapmalarından ötürü "ikaz edildikleri" hususu ikrar edilmektedir. Buna göre, bu ikazlara kimi zaman bayinin iradesi ile uyulmuş, kimi zaman ise yine bayinin iradesiyle uyulmamıştır. Tavsiyelere uyanlara teşekkür edilirken, uymayanlara da yalnızca teşekkür etmemekle yetinilmiştir.

580 Filo satışlarında bayinin bir nevi acentelik görevi üstlendiğinden Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde değerlendirilmemesi gerektiği ifade edilmektedir.

Bayinin indirim yapmaması veya pasif ticaret biçiminde bölge dışından gelen siparişlere cevap vermesinden ötürü bu marjın değiştiğini gösteren tek bir örnek bulunmadığı belirtilmiştir.

Bayilere gönderilen belgede fiyatın tavsiye olduğunun belirtilmemiş olmasının sadece şekli bir konu olduğu ifade edilmiştir.

590 Kar marjı uygulamasının fiilen ve hukuken tavsiye niteliğinde olduğu, savunma ekinde gönderilen ve alıcıların filo müşterisi olmamaları ve Doğu Otomotiv Holding tarafından indirim uygulanması istenen kişilere ait olmamalarına rağmen filo indrimi kodu altında indirim uygulanmış bir kısım faturalar ile fatura üzerinde gösterilmese dahi tavsiye listelerle karşılaştırıldığında indirim yapıldığını gösteren diğer bir kısım faturaların, bayilerin kar marjlarını indirim uygulayarak kendilerinin belirlediğini gösterdiği ifade edilmiştir. Ayrıca daimi müşteri prosedürünün tavsiye niteliğinde olduğu belirtilmiştir.

Filo ve özel satış prosedürlerinde geçen Doğu Grubu personeline uygulanacak indirimleri yeniden düzenleyen belgelerin örgüt içi bir kurumsal düzenleme olduğu savunulmaktadır.

Bölge dışı satışları "olur"a tabi tutmanın ortada "olur" verilmeyen örnek yoksa suç teşkil etmeyeceği, ayrıca Doğu Otomotiv'in bu türlü bir iletişimin hukuki muhatabı olmadığı belirtilmiştir.

600 Bayi satış sorumlularının satışlarda yaptıkları indirim miktarına göre primlerinin kesilmesiyle ilgili olarak, indirim uygulanması nedeniyle prim alamadığı belirtilen herhangi bir bayinin bulunmadığı ifade edilmektedir.

İndirim yapmak istemeyen bayilerin, müşterilerine bunu açıklamakta güçlük çekmeleri nedeniyle, indirim yapmalarının Doğu Otomotiv tarafından yasaklandığını söyledikleri belirtilmiştir.

Bir yetkili satıcıdaki satış sorumlusunun satış fiyatları üzerinden indirim yapılmasının prim kaybına yol açacağı ve bölge dışına satışta o bölgedeki bayi de araç varsa satışın yapılamadığı yönündeki ifadesiyle ilgili olarak, söz konusu iddiayı destekler mahiyette somut bir bulgu olmadığı ifade edilmiştir.

610 ...'nın başkanlığında yapılan toplantının %... oranındaki ek prim uygulaması, indirimler ve bölge dışı satışlar ile ilgili olmadığı belirtilmektedir. Ayrıca bayilerin kendi aralarında gerçekleştirdikleri istişari nitelikteki görüşme tutanağında indirim uygulamama, birbirlerinin bölgelerine araç satmama gibi ifadelerle rastlansa da bunların uygulanmadığı ve bu şekli aykırılık tartışmasından da Doğu Otomotiv'in sorumlu tutulmaması gerektiğinin düşünüldüğü belirtilmiştir.

620 Düşük olan kar marjından feragatle yapılan indirimlerin, bayinin kendi bölgesinde gerçekleştirilmesi gereken alt yapı uygulamaları, servis kolaylıkları, tanzim ve teşhir uygulamaları gibi yatırımlarını aksatması durumunda, VW ve Doğu Otomotiv'in haklarını haleldar eden, tüketici aleyhine sonuçlar doğuran ve VW rekabetini bölgede eksiltici bir etki yaratacağı ifade edilmiştir.

10-10/90-40

I.4.2- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi İddialarına İlişkin Savunmalar

Savunmalarda konuya ilişkin olarak;

- Yetkili yedek parça satıcılarının parçalara ve aksesuarlara ilişkin yeniden satış fiyatının bilgisayar sistemi ile elektronik olarak sınırlanmadığı,

- Her bir ürün için ayrı ayrı olarak yapılan iskontoların folyo üzerinde gösterilmesi mümkün olmasa da, istenilen seviyede iskonto yapılmasının ve bunların fatura altında gösterilmesinin teknik olarak mümkün olduğu,

630 - VW parçalarının fiyatlarının bayilere tavsiye niteliğinde duyurulduğu, ayrıca AS/400 sisteminde, teknik bakımdan yetkili servislerin hem işçilik, hem de yedek parça fiyatları ile ilgili olarak indirim uygulayabilmelerinin mümkün olduğu,

- Bayilerin kullandığı AS/400 sistemindeki tablolarda kesilen faturalarla olması gereken net fatura bedellerinin karşılaştırılmasına ve aradaki farka yönelik açıklama yazılmasına ilişkin olarak; savunma yazısının ekinde gönderilen bayilere önerilen indirimlerin dışında yapılan indirimlere delil teşkil edecek fatura örneklerinin bulunması, bu indirim uygulamalarına karşı Doğu Otomotiv’ce herhangi bir karşı önlem alınmaması ve her türlü prim ödemelerinin muhataplarına azami oranda tahakkuk ettirilmesi nedeniyle rekabet ihlalinin söz konusu olmadığı,

640 - İTÜ Elektrik Elektronik Fakültesi Dekanlığı’ndan alınan 27.6.2001 tarihli yazıda, “Doğu Otomotiv ve Genpar’ın yedek parça bayiliğini yapan teşebbüslerde yapılan incelemeler sonucunda, yetkili servis işletmelerinde kullanılan bayilere yönelik yazılım programında yetkili servislerin fatura toplamına tanımladıkları çeşitli oranlarda iskonto uygulayabilmelerinin teknik olarak mümkün olduğu fatura çıktılarında yapılan incelemede görülmüştür.” denildiği, bu nedenle, yetkili servis işletmelerinin fiyatlarına fiyat kartuşlarıyla müdahale edildiği, buna bağlı olarak yetkili servislerin yedek parça ve aksesuar fiyatlarında indirim uygulayamadıkları iddiasının gerçek olmadığı, kullanılan AS/400 sisteminin bayilerin indirim yapmalarına engel olmadığı,

ifadelerine yer verilmiştir.

650 **I.5- Delillerin ve Savunmanın Değerlendirilmesi**

I.5.1- VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi ve Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesine İlişkin Değerlendirme

Savunmalarda fatura kontrollerine ilişkin olarak iki gerekçeye yer verilmiştir: Birincisi, Vergi Usul Kanunu’nun 11. maddesi ve bu maddeye 3239 sayılı Kanun’un 2. maddesiyle eklenen fıkra gereği, yetkili satıcılar tarafından verginin tam olarak kesilip ödenmesinden Doğu Otomotiv’in müteselsilen sorumlu olduğu iddiasıdır. Vergi Usul Kanunu’nun “Vergi Kesenlerin Sorumluluğu” başlıklı 11. maddesinde;

660 “Yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludurlar. Bu sorumluluk, bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını ortadan kaldırmaz. (3239 sayılı Kanunun ikinci maddesiyle eklenen fıkra) Mal alım ve satımı ve hizmet ifası dolayısıyla vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak zorunda olanların, bu yükümlülükleri yerine getirmemeleri halinde verginin ödenmesinden, alım satıma taraf olanlar, hizmetten yararlananlar ve aralarında doğrudan veya hısımlık nedeniyle ya da sermaye, organizasyon veya yönetimine katılmak veya menfaat sağlamak suretiyle dolaylı olarak ilişkide bulunduğu tespit olunanlar müteselsilen sorumludurlar” hükmü düzenlenmiştir.

10-10/90-40

670 Yapılan inceleme neticesinde anılan hükmün, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesi ile ilgili olduğu anlaşılmıştır. "Vergi Tevkifatı" başlıklı 94. madde, serbest meslek ve ticaret erbabının, maddenin bentlerinde sayılan türden olan ve gelir vergisine tabi avans ve ödemeleri (istihdam edilenlerin maaş ödemeleri, çiftçiden alınan mahsul karşılığı ödenen bedel. vs.) yaparken gelir vergisi stopajını yapma yükümlülüğünü düzenlemektedir. Savunmanın Vergi Usul Kanunu'nun 11. maddesine değindiği cihetle, bayinin nihai tüketiciye araç satışı işlemi, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesi kapsamına girmemektedir. İnceleme konusu olayda 3239 sayılı Kanunun 2. maddesiyle eklenen fıkrada düzenlenen müteselsil sorumlulukla ilgili olarak akla gelebilecek bir diğer ihtimal Katma Değer Vergisi sorunudur. Bu durumda, Doğu Otomotiv tarafından bayiye araç satışı yapılırken araç bedeli ve K.D.V. bayi tarafından Doğu Otomotiv'e ödenmektedir. Bu alım satım işlemi, Vergi Usul 680 Kanunu'nun 11. maddesinin, 3239 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle eklenen fıkrası gereğince Doğu Otomotiv'e "vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak" yükümlülüğü getirmektedir. Aynı fıkra uyarınca, Doğu Otomotiv bu yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde, "verginin ödenmesinden, alım satım taraf olan" bayi de müteselsil olarak sorumlu tutulmaktadır (Vergi Usul Kanunu'nun 11/3. maddesi).

Akla gelebilecek üçüncü ihtimal ise, bayi tarafından nihai tüketiciye yapılan araç satışı esnasında bir indirim yapılması halinde faturanın tavsiye edilen fiyatın altında bir bedelle kesilmesi halinde K.D.V. matrahının azalmasının Doğu Otomotiv aleyhine bir sorumluluk doğurup doğurmadığıdır. K.D.V. Kanunu'nun "Matraha Dahil Olmayan Hususlar" başlıklı 25. maddesinin (a) bendine göre, "fatura ve benzeri vesikalarla gösterilen ticari teamüllere uygun miktardaki iskontoların" K.D.V. matrahına dahil olmayacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumda, gerek satışı 690 gerçekleştiren taraf olan bayi açısından ve gerekse Doğu Otomotiv açısından, K.D.V Kanunu kapsamında herhangi bir sorumluluk doğmamaktadır.

Fatura kontrollerini haklı göstermek için öne sürülen ikinci gerekçe ise, Doğu Otomotiv stoklarından karşılanan ve Doğu Otomotiv'in kar marjından yapılan indirim ile gerçekleştirilen filo satışlarında aracı rolü üstlenen yetkili satıcının, mutabık kalınan fiyata uyup uymadığının tespit edilmesidir. Savunmanın bu kısmında açık olmayan ifadeler kullanılarak sanki filo satışlarını aslında bayinin yapmaması nedeniyle, "filo satışlarında satış koşullarının tespiti" şeklinde özetlenen ihlalin 700 gerçekleşmediği izlenimi yaratılmıştır. Faturanın bayi tarafından kesiliyor olması, alım satım akdinde tüketici ile karşılıklı olarak hukuki açıdan alacak-borç ilişkisine giren tarafın bayi olması ve bayinin de kar marjından fedakârlık yaparak belli oranda indirim yapıyor olması karşısında; bir kısım aracın Doğu Otomotiv'in stoklarından karşılanmasının, filo satışlarının aslında Doğu Otomotiv tarafından yapıldığını göstermeye yeterli olmadığı kanaatine varılmıştır. Ayrıca, indirimin Doğu Destek miktarı dışında kalan kısmının bayi tarafından karşılanması, satışlarda bayinin bir risk aldığını ve acente olarak değil bağımsız bir ticari teşebbüs olarak faaliyet gösterdiğinden 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

710 27.10.2000 tarihinde yetkili satıcı Tamaş Motorlu Araçlar'ın Genel Müdürü'nün tutanağa bağlanan ifadesinde, kar marjının Doğu Otomotiv tarafından tespit edildiği beyan edilmiştir. Bu ifadeden Doğu Otomotiv'in tavsiye ettiği satış fiyatının belirli bir oranını, yetkili satıcı kar marjı olarak belirlediği anlaşılmaktadır. Bayilere gönderilen araç fiyatlarının tavsiye fiyat olduğunun belirtilmemesi, bayilerin bu fiyatları tavsiye fiyat olarak algılaması sonucunu doğurmayacağından, sadece şekli bir eksiklik olarak değerlendirilmemektedir. Nitekim kendileriyle görüşülen tüm bayilerce de, bu fiyatın tek fiyat olarak algılandığı tespit edilmiştir.

10-10/90-40

720 Sağlıklı bir rekabet ortamı açısından bayilerin araç satış fiyatlarını serbest piyasa koşullarında arz ve talebi dikkate alarak belirlemeleri esas olmalıdır. Doğuş'un müşteri memnuniyeti satış anketlerinde, müşterilere "otomobilinizi tavsiye edilen liste fiyatı üzerinden mi aldınız?" şeklinde soru yöneltmesi, bu soruya verilen puanın bayinin kar marjının hesaplanmasında etkili olması ve bu şekilde tavsiye fiyatlara uymayan bayileri kar marjını düşük belirleme yoluyla cezalandırarak, yeniden satış fiyatını tespit etmesi ve uygulanmasını yaptırma bağlamasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamında rekabetin açıkça ihlali olduğu değerlendirilmektedir.

730 Ayrıca Doğuş'un kontrollerine rağmen, uygulamada indirim yapıldığının gösterilmesi, Doğuş'un bayiler arası rekabeti sınırlama amacının varlığını ve dolayısıyla eylemin rekabet ihlali niteliğini ortadan kaldırmaz. Rekabet Hukuku bir eylemin yalnızca etkisi ile değil amacı ile de ilgilenmektedir. Uygulamanın etkisinin rekabeti kısıtlayıcı olmasına gerek yoktur. Amacının rekabeti kısıtlayıcı olması yeterlidir. Bu açıdan amaç varsa, ayrıca sonucun gerçekleşmesi şart değildir ve istenilen etkinin meydana gelmemiş olması; ancak cezanın azaltılması yönünde bir etken olabilir.

740 Ayrıca, o dönem yürürlükte olan 1998/3 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'nin, "Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler" başlıklı 7. maddesinin (e) bendine göre; "üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer teşebbüslerin, anlaşma konusu malların yeniden satışında, satıcının fiyat belirleme ve indirim konusundaki serbestliğini doğrudan ya da dolaylı olarak kısıtlaması" ciddi bir ihlal olarak değerlendirilmiştir. Bölge dışı pasif satışların engellenmesi; 1998/3 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'nin, "Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler" başlıklı 7. maddesinin, "Üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer bir teşebbüsün, tüketicilerin, yetkili araçların veya satıcıların anlaşma konusu malları veya bu mallar için servislerini sistem içindeki diledikleri bir teşebbüsten elde etme serbestliğini veya tüketicilerin ticari amaçlı olmamak kaydıyla, söz konusu malları yeniden satma özgürlüğünü doğrudan veya dolaylı olarak sınırlandırması" hükmünü düzenleyen (f) bendine ve ayrıca, "Sağlayıcının satıcılara, objektif bir neden olmaksızın, satılacak motorlu taşıt araçlarının varış yeri veya alıcının adresi esasına göre hesaplanan indirim veya ücret sağlaması" hükmünü düzenleyen (g) bendine göre, dağıtım anlaşmasına muafiyet tanınmasına engel teşkil edecek kadar ciddi bir ihlaldir. İhlal teşkil eden söz konusu hususların hâlihazırda geçerli 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne de aykırılık teşkil ettiği belirlenmiştir.

760 Filo ve özel satış prosedürlerinde geçen Doğuş grubu personeline uygulanacak indirimleri yeniden düzenleyen belgelerin örgüt içi bir kurumsal düzenleme olduğu savunulmaktadır. Ancak, bayiler her ne kadar bir dağıtım ağının üyesi olsalar da rekabet hukuku anlamında her biri bağımsız bir yeniden satıcıdır. Dolayısıyla, bayilerin (sağlayıcı teşebbüsün personeli olsa bile) müşterilere yapacağı satışlarla ilgili kendi ticari kararlarını serbestçe verebilmesi gerekmektedir. Doğuş Otomotiv'in tavsiyenin ötesine geçerek, kendi belirlediği müşterilere bayilerinin ne kadar indirim yapacağını belirlemesi rekabet hukuku ile bağdaşmamaktadır.

Daimi müşteri prosedürünün tavsiye niteliğinde olduğuna dair ilgili belgelerde bir ibare bulunmamasıyla birlikte ifadelerde de kesinlik vardır. "Firmalara yapılan satışlar" başlıklı bölümde de satış koşullarının Doğuş tarafından tespit edildiği görülmektedir. Doğuş desteğinin verilebilmesi için satıştan önce Doğuş Otomotiv ilgili filo birimi tarafından satış onayının belirlenmesi ve satış koşullarının daha önceden belirlenen şartlara uygun olması gerektiğini belirten "Doğuş Destek" başlıklı bölümde ise Doğuş, kendisinin belirlediği satış koşullarına uymayan bayileri Doğuş Destek denilen bir nevi ödül olarak nitelendirilebilecek komisyondan mahrum bırakarak

10-10/90-40

770 cezalandırmaktadır. Ekim 2000 tarihli filo prosedüründe kullanılan kesin hükümler metnin en başında yer alan "tavsiye" ibaresinin gerçek anlamını yitirmesine yol açmaktadır.

780 Doğuş'un yetkili satıcılarına gönderdiği Bölge Dışı Satış Prosedürü'nde, bölge dışı satış, bir Doğuş yetkili satıcısının kendi ili dışında başka bir Doğuş yetkili satıcısının faaliyet gösterdiği il ve bağlı ilçelerine, kullanılmak üzere araç satılması şeklinde tanımlanmaktadır. Hatta aracın plakası yetkili satıcının ilinden çıkmış olsa dahi araç başka bir ilde kullanılıyor ise bölge dışı satış sayılmaktadır. Söz konusu prosedüre göre, bölge dışı satış yapacak yetkili satıcının, bölgesine satış yapacağı yetkili satıcının yazılı onayını alması ve bu onayla birlikte Doğuş Otomotiv'in görevlendirdiği bölge sorumlusundan da onay alınması ve bu onay olmadan işlemlere başlanmaması gerekmektedir. Bu kurallara uymayan yetkili satıcılar ise, kar marjının 2 ay süre ile %... aşağı düşürülmesi gibi yaptırımlara tabi olmaktadır. Son kararın Doğuş tarafından verileceğini ve durumun Doğuş'un kontrolünde olduğunun hissettirilmesi gerektiğini vurgulayan 20.9.2000 tarihli bir iç yazışma ve bölge dışı satışa ilişkin bayiler arası izin talepli yazışmalar Doğuş Otomotiv tarafından belirlenen Bölge Dışı Satış Prosedürünün uygulanmakta olduğunu göstermektedir. Bu prosedüre göre, bayinin yıl sonu priminin hesaplanmasında, satılacak motorlu taşıt araçlarının varış yeri veya alıcının adresi etkili olmaktadır.

790 20.9.2000 tarihli Doğuş Otomotiv Bölge Satış Şefi'nden Genel Müdür Yardımcısı'na gönderilen yazılı belge, 20.9.2000 tarihinde prosedürün halen uygulamada olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yine bu belge bahsedilen müşterilerin galerici ya da yasa dışı finansman uygulamacısı olmadığı bilinmesine rağmen bölge dışı satış prosedürüne göre hem yetkili satıcı hem de Doğuş'un onayının istendiğini, dolayısıyla pasif satışların kısıtlandığını da göstermektedir.

Doğuş Otomotiv'in bölge dışı satışlara ilişkin 20.9.2000 tarihli iç yazışması, 5 Mayıs 1998 tarihinden sonra Doğuş'un bölge dışı satışları olumsuz etkileyecek karar ve uygulaması bulunmadığı savunmasını desteksiz bırakmaktadır. Ayrıca rekabeti sınırlayıcı unsurlar taşıyan "Bölge Dışı Satış Prosedürü"nü uygulamada olduğuna dair bayiler arası bölge dışı satış izni yazıları, Doğuş'a gönderilen bölge dışı satış raporları gibi belge ve bilgilere rastlanılmıştır.

800 Akçakoca Üçüncü Danışmanlar Konseyi'ne ilişkin toplantı gündemleri, görüşülen konular ve alınan kararların yer aldığı belgede bölge dışı satışlar, yetkili satıcının puantajını olumsuz etkileyen bir değerlendirme kriteri olarak yer almakta ve söz konusu puantajın 1999 Yetkili Satıcılık Standardı'nda da belirtildiği üzere bayi karını belirleyen bir unsur olduğu anlaşılmaktadır.

810 Savunmada, yedi yetkili satıcının 12.1.2000 tarihinde gerçekleştirmiş oldukları toplantıya ait tutanağın "toplantının içeriği" kısmında "Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin 28.12.1999 tarihinde İstanbul Şekerpinar tesislerinde Yönetim Kurulu Başkanı ... başkanlığında yapılan toplantıyla ilgili %1 yıl sonu geri dönüş karını [yıl sonu primi] etkileyen satış prosedürünün uygulanması" ifadesine yer verilmesiyle ilgili olarak yapılan açıklamada, ...'nin başkanlığında yapılan söz konusu toplantının %... oranındaki ek prim uygulaması, indirimler ve bölge dışı satışlar ile ilgili olmadığı belirtilmektedir. Ancak, ... başkanlığında daha önceden gerçekleştirilen toplantının içeriğinin söz konusu toplantı tutanağında ifade edilenden farklı olduğu açıklanırken, toplantının içeriğinin ne olduğu konusunda bir delil ileri sürülmemektedir. Yedi bayinin katıldığı ve uyulması gerekli kuralların kabul edilerek imzaya alındığı bir toplantının içeriğinin olması gerekenden farklı yazılmış olduğu savunması kabul edilebilir değildir. Kaldı ki, rekabet ihlaline yol açabilecek söz konusu hususlar uygulanmamış bile olsa, amacı rekabeti sınırlamak olan kararların rekabet ihlali niteliği ortadan kalkmış olmayacaktır.

10-10/90-40

820 Bir bayinin satış müdürünün ifadeleri Doğuş'un rekabet kurallarını ihlal etmediğine dair delil olarak kullanılmaktadır. Ancak, bayilerin üst düzey yöneticilerinin bu tür beyanlarına karşın, bayilerin satış sorumlularından alınan bilgiler aksi yöndedir.

Bayi toplantı notlarına ilişkin olarak bu platformlarda alınan rekabeti sınırlayıcı kararlarla ilgili Doğuş'un muhatap alınamayacağı, çünkü yalnızca yetkili satıcıların Doğuş Otomotiv'e yönelik talep ve tavsiye kararları niteliğinde olduğu belirtilmektedir. Ancak Doğuş Otomotiv yetkililerinin de katıldığı bu tür toplantılarda alınan kararlar, yaptırıma bağlansın ya da bağlanmasın, uygulamaya konsun veya konmasın Doğuş ve bayileri arasındaki dikey dağıtım anlaşmasının uygulamasına yönelik bir anlaşma niteliğindedir.

830 Savunma ekinde gönderilen ve rekabet kurallarına yönelik olarak içeriği tam olarak açıklanmayan TÜV sertifikası 5.5.1998 tarihinden itibaren Doğuş'un rekabeti sınırlayıcı uygulamalarına son verdiğini kanıtlamaya yeterli değildir.

I.5.2- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesine İlişkin Değerlendirme

Savunma yazısında, AS/400 sisteminin yetkili satıcıya teknik kolaylıklar sağladığı, teknik bakımdan yetkili servislerin hem işçilik, hem de yedek parça fiyatları ile ilgili indirim uygulayabilmelerinin mümkün olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca, bayilerce müşterilere ödeme koşulları açısından vade olanağının sağlanmasının indirim benzer bir etki yaratacağı da ifade edilmektedir. Ancak, Doğuş Otomotiv'in ve Genpar

840 Otomotiv'in yeniden satış fiyatı ve indirim koşulları üzerindeki kontrolünde AS/400 sisteminin uygulanışına ilişkin olarak yerinde incelemeler sırasında satış sorumlusu bayi personeli ile yapılan görüşmelerde sistem üzerinde önceden belirlenmiş iskonto oranlarının dışına çıkılamayacağı ifade edilmiş olup, savunma yazısında da bayilerin filo müşterisi olmayanlara filo müşteri indirimi uyguladıklarına ilişkin örnek verilmesi, niçin bayilerin istedikleri gibi bir iskonto oranını sisteme giremedikleri sorusunu akla getirmekte olup, iddiaları güçlendirmektedir. Sistemin stok yönetimi vb. uygulamalar açısından sağladığı yararlar kabul edilebilir, ancak AS/400 sisteminde iskonto oranlarının sağlayıcı tarafından önceden belirlenmesi ile yeniden satış fiyatı ve indirim koşulları üzerindeki kontrolün kolaylaştığı açıktır. Vade konusu ise ikincil bir husus olarak kalmaktadır. Tüm müşterilerin vadeli alışverişi tercih edeceği düşünölemeyeceği gibi, indirim oranlarının tespiti konusundaki ihlali de ortadan kaldırmayacaktır.

850

Savunma yazısında, VW yedek parçalarına ilişkin olarak yetkili satıcıya gönderilen fiyat kartuşlarının güncellenmek üzere geri istenmesinin yalnızca maliyetten kaçınmak amaçlı olduğu ifade edilmiştir. Ancak Soruşturma Raporu'nda bu konuya yer verilmiş olmasının amacı; "bayinin ek kar marj alabilmesi için yedek parça işletiminin güncel olarak AS/400'den takibi (güncel sipariş, satış ve stok giriş bilgileri) her ay değerlendirmeye esas alınacak üç kriterden biri olarak sayılmaktadır." tespitinin güçlendirilmesidir.

860 Savunmada, bayiler tarafından yedek parça fiyatlarının KDV dâhil olarak tüketiciye duyurulmasının amacının; KDV Kanunu uyarınca yükümlülüğün hatırlatılması olduğu, ayrıca bayilerin fiyatlarını KDV dâhil olarak aynı bazda telaffuz etmeleri suretiyle müşteri nezdinde oluşabilecek algılama hatalarını bertaraf edebilmek olduğu belirtilmektedir. Ancak, ilgili belgelerde geçen; "3- Fatura- tavsiye fiyat listesi arasındaki parça fiyat farklılıklarının biran önce giderilmesi Y.Satıcılar tarafından istendi....", "1- Müşteri şikayetlerine neden olan aynı parçalara farklı fiyat verilmesinin önüne geçilebilmesi için Müşteriye parça numarası ve KDV dahil fiyat verilmesi önerildi ve kabul edildi..." şeklindeki ifadeler, bayi perakende fiyatlarının belirlenmesinde sağlayıcının etkisini göstermektedir.

10-10/90-40

870 Savunmada, bayi satış sorumlularının satışlarda yaptıkları indirim miktarına göre primlerinin kesilmesiyle ilgili olarak, bu belgelerin Doğu Otomotiv'in bayilerinin farklı indirimler yaptığından haberdar olduğunun kanıtı olduğu yani bayilerin fiyat rekabeti yaptıklarını gösterdiğini ayrıca, indirim uygulanması nedeniyle prim alamadığı gösterilen veya başkaca bir ceza tatbik edilen tek bir olayın bulunmadığı ifade edilmektedir. Ancak, Doğu Otomotiv tarafından öngörülen bu sistemin amacının bayi satış sorumlularına mümkün olduğu kadar az indirim yaptırmak olduğu anlaşılmaktadır.

880 Bir bayi yetkilisinin Doğu Otomotiv'in belirlediği fiyatların altında satış yapabildikleri konusundaki ifadesinden, söz konusu indirim gruplarının ve oranlarının Doğu Otomotiv'ce belirlenip belirlenmediği tam olarak anlaşılamamaktadır.

890 Savunmada, savunma ekinde gönderilen ve alıcıların filo müşterisi olmamaları ve Doğu Holding tarafından indirim uygulanması istenen kişilerden olmamalarına rağmen filo indirimi kodu altında indirim uygulanmış bir kısım faturalar ile fatura üzerinde gösterilmese dahi tavsiye listelerle karşılaştırıldığında indirim yapıldığını gösteren diğer bir kısım faturaların, bayilerin kar marjlarını indirim uygulayarak kendilerinin belirlediğini gösterdiği ifade edilmektedir. Ancak dosya mevcudu faturalarda müşterinin Doğu Holding ve Genpar Otomotiv'in belirlediği oranda indirim yapılması gereken ve izin verilen müşteri olup olmadığı tespit edilemediğinden ve münferit uygulamaların var olması Soruşturma Raporu'nda da belirtildiği üzere sağlayıcının bayilerin özgürlüğünü ortadan kaldıran ve bu nedenle soruşturma konusu yapılan yedek parça fiyat ve indirim oranlarını belirleme eyleminin var olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Gerçekte filo müşterisi olmamakla birlikte birtakım müşterilere filo imiş gibi indirimli fatura kesilebildiğine dair Soruşturma Heyeti'ne sunulan faturalara ilişkin olarak ise, yeniden satıcının, sağlayıcısının talimatları doğrultusunda, müşterilerine filo müşterisi, Doğu Grubu personeli olması gibi kriterlere göre değil, kendi isteği ile ve yine kendi belirlediği indirim oranlarını uygulayabilmesinin esas olduğunu belirtmek gerekmektedir.

J- GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1- VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi

900 VW marka araçların yeniden satış fiyatının sağlayıcı tarafından belirlenmesi ve bölge dışı satışlarının yasaklanması iddialarına yönelik olarak yürütülen incelemeler sırasında elde edilen belgeler, tarih itibarıyla 1997 yılı Mayıs ayına kadar geriye gitmektedir. O tarihten Soruşturma sürecine kadar olan zaman diliminde 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği düşünülen uygulamalara ilişkin çok sayıda belge ve bilgi bulunmaktadır.

910 VW marka araçların yeniden satış fiyatının tespiti ve bölge dışı pasif satışının yasaklanmasına yönelik belge ve bilgilerin zaman olarak ikiye ayrılması mümkündür. VW araçların Türkiye distribütörlüğünü, 1999 yılı Kasım ayına kadar Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. yürütmüştür. Yapılan yeniden örgütlenme akabinde bu faaliyetler, Kasım 1999 tarihinden itibaren bu şirket ile aynı ekonomik bütünlük içinde olan Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu nedenle, tespit edilen ve 1999 Kasım ayına kadar olan 4054 sayılı Kanun'a aykırı uygulamalardan tüzel kişi olarak eski unvanı ile Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş., yeni unvanı ile Doğu Otomotiv Holding A.Ş.'nin; bu tarihten sonraki Kanun'u ihlal eden uygulamalardan da Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin sorumlu olduğu kanaatine varılmıştır.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar yasaklanmaktadır. Bu maddede belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını

10-10/90-40

920 taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır denilmektedir. Maddede, örnek mukabilinde, mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi ve mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü yasaklanan hususlardandır.

930 Kanun maddesinde, sağlayıcının yetkili satıcının satış fiyatlarını, kar marjlarını, indirim oranlarını ve diğer satış koşullarını belirlemesi yasaklanmaktadır. Yapılan incelemelerde, gerek Doğu Otomotiv'den gerekse yetkili satıcılardan edinilen bilgi ve belgelerde, sağlayıcı şirket olan Doğu Otomotiv tarafından VW marka araçların yeniden satış fiyatlarının tespit edildiğine ilişkin ifadelere rastlanmıştır.

940 Sonuç olarak, Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. (yeni unvanı Doğu Otomotiv Holding A.Ş.) ile Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin VW araçlarının yeniden satış fiyatlarını tespit ettiği ve fiyat tarifelerine "tavsiye" ibaresinin eklenmesinin bu uygulamalarını durdurmadığı anlaşılmaktadır. Bu yöndeki uygulamaların; yetkili satıcı kar marjlarının Doğu Otomotiv tarafından belirlenen fiyat üzerinden gerçekleştirilmesi (dolaylı fiyat tespiti), satılan araçların fiyatlarının ve faturalarının periyodik olarak kontrol edilmesi, fiyat tarifelerine uyulmadığı takdirde Doğu Otomotiv tarafından yetkili satıcının uyarılması, fiyat tarifelerinin uygulanmasının, belirli bir % oran olarak tespit edilen bayi kar marjının azaltılması, satış temsilcisi ve yetkili satıcı priminin kesilmesi ile cezai yaptırıma bağlanması faaliyetleri ile gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

950 Kanun ihlali teşkil ettiği düşünülen diğer bir husus ise Doğu Otomotiv tarafından filo satışlarda yetkili satıcı yeniden satış koşullarını ve indirim oranlarını tespit eden satış sirküleridir. Bu sirkülerde gerek filo satışlarında gerekse diğer satışlarda bayinin kime, yüzde kaç indirim yapacağı öngörülmektedir. Bu Karar'ın "Yapılan Tespitler ve Deliller" başlıklı bölümünde yer verilen belgelerden, yetkili satıcıların filo satış şartlarının sirküler halinde Doğu Otomotiv tarafından belirlenmekte olduğu, bayiler arası fiyat rekabetinin bu vasıta ile önlendiği ve bu usulden ayrılan bayilerin cezalandırılması yoluna [yetkili satıcının gelirinin azaltılması vasıtasıyla] başvurulabildiği anlaşılmaktadır.

J.2- VW Marka Araçların Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesi

960 Motorlu taşıt veya diğer dağıtım anlaşmalarında, ilgili mevzuata uygun olarak yetkili satıcıların faaliyet bölgeleri belirlenebilmektedir. Volkswagen Türkiye ithalatçısı Doğu Otomotiv çeşitli teşebbüslere bayilik verirken satış bölgesi belirlemiştir. Yerinde incelemelerde, her ne kadar yetkili satıcılar ile 1999 yılına kadar herhangi bir bayilik anlaşması imzalanmadığı, ticari ilişkilerin el sıkışma ile yürütüldüğü aktarılsa da elde edilen çeşitli belgelerde yetkili satıcının bölgesinin, içinde faaliyet gösterdiği il sınırları olduğu belirtilmektedir. İlgili coğrafi pazarın bayiler arası paylaşılması dağıtım anlaşmalarının doğası gereği yapılırken; bayilerin birbirinin bölgesinde aktif satış yapmaması bu anlaşmalardan beklenen faydaların sağlanması açısından gereklilik arz etmektedir. Bu tür faaliyetlerde, bir bayinin gelen müşterilerin ikametgâhına bakmaksızın mevcut ürün durumunu göz önüne alarak satış yapması esastır; ancak gelen müşterinin, alacağı taşıtı diğer bayinin bölgesinde kullanacak olması, yapılacak satışın sağlayıcı tarafından yasaklanmasını, engellenmesini ya da denetim altında tutulmasını gerektirmemektedir. Bu yönde yapılan bir davranış 4054 sayılı Kanunu'na aykırı olup bu Kanun'un 5. maddesi uyarınca Rekabet Kurul'u tarafından çıkarılan ve ihalin yapıldığı dönemde yürürlükte olan 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile halen 970 yürürlükte bulunan 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve

10-10/90-40

Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde muafiyet kapsamında değerlendirilen davranışlar arasında da yer almamaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. (yeni ticari unvanı Doğu Otomotiv Holding A.Ş.) ve Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin, yetkili satıcıların bölge dışı pasif satış yapmalarını yasakladıkları, engelledikleri ve kontrol ettikleri ve ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden söz konusu faaliyetlerini, bölge dışı satış prosedürü yayınlayarak, yetkili satıcı kar marjını belirleyen puantaj sisteminde bölge dışı satışları puan düşürücü bir unsur olarak kullanarak ve % oranındaki sene sonu primini kesme tehdidiyle yaptırma bağlamak yoluyla gerçekleştirdikleri anlaşılmıştır.

980

J.3- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi

Yapılan incelemelerde elde edilen ve bu Karar'ın "Yapılan Tespitler ve Deliller" başlıklı bölümünde özetlenen bilgi ve belgeler sonucunda; Volkswagen marka araçların Türkiye Distribütörü Doğu Otomotiv ile bu araçların yedek parça ve aksesuarının ithalatçısı olan Genpar Otomotiv'in; yetkili satıcılar ile imzalanan bayilik sözleşmelerinin uygulamaları itibarıyla ilgili ürün pazarında yer alan yedek parça ve aksesuarların perakende satış fiyatlarını ve koşullarını müştereken tespit ederek ve bunun uygulanmasını gerek AS/400 Sistemi gerekse kendi görevlilerince yapılan periyodik bayi ziyaretleri ile denetim altında tutarak ve ek kar marjı verilmesinin bir kriteri olarak kullanarak, 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır.

990

K- SONUÇ

Önaraştırma ve soruşturmaya ait tüm savunma, ek savunma, sözlü savunma tutanakları, sözlü savunma toplantısının ses kayıtlarının yazılı açılımı, raporlar, Danıştay kararları, tüm dosya münderecatında yer alan bilgi ve belgelerin okunup incelenerek yapılan görüşmeler sonucunda;

1) Otomobil ve hafif ticari araç pazarı olarak belirlenen ilgili pazarda, Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. ile Doğu Otomotiv Holding A.Ş.'nin;

1000

- a) bayilerin yeniden satış fiyatı ve indirim oranlarını belirledikleri,
- b) filo satışlarda yeniden satış koşullarını belirledikleri,
- c) bayilerin bölge dışı pasif satışlarını kısıtladıkları,

tespit edildiğinden, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinin (a) bendi ile, (b) bendinde tanımlanan eylemleri gerçekleştirmek suretiyle anılan maddeyi ihlal ettiklerine,

1010

2-a) VW marka araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarlar olarak belirlenen ilgili pazarda ise, Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. ve Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.'nin bayilerin yeniden satış fiyatı ve koşullarını belirledikleri tespit edildiğinden, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin (a) bendinde tanımlanan eylemleri gerçekleştirmek suretiyle anılan maddeyi ihlal ettiklerine,

b) Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinde yer verilen ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurlar dikkate alınarak;

i) Otomobil ve hafif ticari araçlar pazarındaki rekabet ihlallerine ilişkin olarak; 1999 yılı Kasım ayına kadar bu faaliyetleri gerçekleştirmiş olan Doğu Otomotiv Holding A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 406.744,25 TL ve devralmadan sonra bu faaliyetlere devam etmiş olan Doğu

10-10/90-40

1020 Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 32,58 TL (otuziki Türk Lirası ellisekiz kuruş) ile cezalandırılmalarına,

ii) VW marka araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarlar pazarındaki rekabet ihlallerine ilişkin olarak; Genpar Otomotiv ve Tic. A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 34.602 TL ve Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 32,58 TL (otuziki Türk Lirası ellisekiz kuruş) ile cezalandırılmalarına,

1030 iii) ancak 24.3.2004 tarihi itibarıyla Doğu Otomotiv Holding A.Ş. ve Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.'nin tasfiyesiz infisah yolu ile devredilmesi nedeniyle halefiyet ilkesi çerçevesinde para cezasının Doğu Otomotiv ve Servis Tic. A.Ş.'ye verilmesi gerektiğine,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.